

ÖZET

LİDER- ÜYE ETKİLEŞİMİNDE EGO DURUMLARI VE YAŞAM POZİSYONLARININ İLETİŞİM KALİTE DÜZEYİNE ETKİSİ: ÖZEL SEKTÖR SAHA ÇALIŞMASI

Cihan, Ebrar Hatice

Yüksek Lisans, İşletme Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Kemal Özkan YILMAZ

Ocak 2023, 108 sayfa

Organizasyonların en temel kaynaklarından biri insandır. Organizasyon faaliyetlerinin yürütülmesi için şirketler insanlara ihtiyaç duymaktadır. Bu kaynaklar ise işlenirken birbiri içerisinde iletişim halindedirler. Hemen her organizasyon kendi içerisinde yatay veya dikey hiyerarşiye sahiptir. Bu nedendir ki organizasyonlarda kaynakların yönetiminden sorumlu yöneticiler, liderler ve koçlar bulunmaktadır.

Araştırmaya konu olan yönetici ve liderler, astlarıyla iletişimlerinde sıklıkla çatışma/ problem yaşamaktadırlar. Transaksiyonel Analiz kavramı bu çatışmaları ve sorunları azaltmayı sağlayan araçlardan biridir. Günlük yaşamda da lider-üye etkileşiminde de kişiler birbirleriyle olan iletişimlerinde ego durumlarını kullanmaktadırlar. Bu araştırma lider-üye etkileşiminde ego durumlarını anlamayı, yaşam pozisyonlarını öğrenmeyi ve iletişimdeki kalite düzeyini artırmayı amaçlamaktadır.

Yapılan araştırmada verileri toplamak için anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın modeli ilişkisel tarama modelidir. Araştırmada Lider-Üye Etkileşim Ölçeği, Ego Durumları Ölçeği ve Yaşam Pozisyonları Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeklerin güvenilirlikleri ve geçerlilikleri test edilmiş ve kullanıma uygun olduğu tespit edilmiştir. Ölçeklerin analizinde aralarındaki ilişkiyi ölçmek için Regresyon ve Korelasyon analizleri yapılmıştır. Bağımlı değişkenlerin bağımsız değişkenlere etkisini ve aralarındaki farklılıkları ölçmek için MANOVA, Mann Whitney U ve Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Katılımcıların lider-üye etkileşimini ölçmek için verilen cevapların ortalaması alınmış liderlerin gözünden lider-üye etkileşim düzeyi 4,34 bulunarak çok yüksek olduğu tespit edilmiştir. Üyelerinden gözünden lider üye etkileşimi ise 3,96 bulunmuş ve genel yüksek olarak değerlendirilmiştir. Katılımcılardan alınan yanıtlara göre; lider etkileşim boyutu ile üye

etkileşim boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki tespit edilmiştir. Lider etkileşimi artarken üye etkileşiminin azaldığı görülmüştür. Lider-üye etkileşimi ile demografik değişkenlerin bazılarında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Medeni durum ve cinsiyet değişkenlerinde bir farklılık görülmezken, yaş ve deneyim değişkenlerinde farklılıklar görülmüştür. Lider-üye etkileşiminde katılımcıların genelinde 5 ego durumu boyutunu da benzer oranda kullandıkları görülmüştür. Lider-üye etkileşimi ve yaşam pozisyonları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Katılımcıların yaşam pozisyonu OKEY olduğunda lider-üye etkileşimindeki kalite arttığı tespit edilmiştir. Yaşam pozisyonu OKEY olmayan katılımcıların ise lider-üye etkileşiminde kalite düzeyinin azaldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: **Transaksiyonel analiz, liderlik, ego durumları, yaşam pozisyonları, lider üye etkileşimi, iletişim kalitesi**

ABSTRACT

THE EFFECT OF EGO STATES AND LIFE POSITIONS ON COMMUNICATION QUALITY LEVEL IN LEADER-MEMBERS EXCHANGE: A PRIVATE SECTOR FIELD STUDY

Cihan, Ebrar Hatice

M.S Thesis, Master's Program in Management

Advisor: Dr. Kemal Özkan YILMAZ

January 2023, 108 pages

One of the most fundamental resources of organizations is people. Companies need people for the execution of organizational activities. These resources are in communication with each other while they are being processed. Almost every organization has a horizontal or vertical hierarchy within itself. For this reason, there are managers, leaders and coaches responsible for the management of resources in organizations.

Managers and leaders who are the subject of the research frequently experience conflicts/problems in their communication with their subordinates. The concept of Transactional Analysis is one of the tools to reduce these studies and problems. In daily life and in leader-member exchange, people use their ego states in their communication with each other. This research aims to understand self-states in leader-member exchange, to learn life positions and to increase the quality level of communication.

Questionnaire method was used to collect data in the research. The model of the research is the relational screening model. Leader-Member Exchange Scale, Ego State Scale and Life Positions Scale were used in the research. The reliability and validity of the scales were tested and found to be suitable for use. In the analysis of the scales, Regression and Correlation analyzes were performed to measure the relationship between them. To measure the effect of dependent variables on independent variables and the differences between them, MANOVA, Mann Whitney U and Kruskal-Wallis tests were applied.

The average of the answers given to measure the leader-member interaction of the participants was found to be very high, with the leader-member interaction level of 4.34 in the eyes of the leaders. The leader-member interaction in the eyes of the members was found to be 3.96 and was evaluated as overall high. According to the responses received from the participants; A statistically significant negative relationship was found between the leader

interaction dimension and the member interaction dimension. It was observed that while leader interaction increased, member interaction decreased. Significant differences were observed in leader-member interaction and some of the demographic variables. While no difference was observed in marital status and gender variables, there were differences in age and experience variables. In the leader-member interaction, it was observed that the participants used all 5 ego state dimensions at a similar rate. It has been observed that there is a significant relationship between leader-member interaction and life positions. It has been determined that the quality of the leader-member interaction increases when the life position of the participants is OK. It was determined that the quality level of the participants whose life position was not OKEY decreased in the leader-member exchange.

Keywords: Transactional analysis, leadership, ego states, life positions, leader member exchange, communication quality